

GRZEGORZ ĆWIKLIŃSKI*

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Małżeństwo naszych czasów – wyzwanie dla ustawodawcy”

W czwartek, 21 kwietnia 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa zatytułowana *Małżeństwo naszych czasów – wyzwanie dla ustawodawcy*. Wydarzenie zostało zorganizowane przez studentów zrzeszonych w wydziałowych kołach naukowych: Kole Prawa Rodzinnego i Opiekuńczego, Studenckim Kole Naukowym Prawa Wyznaniowego *Fides* oraz Kole Nauk Penalnych *Nemesis*. Konferencja miała charakter interdyscyplinarnej, stanowiąc płaszczyznę wymiany refleksji naukowej dotyczącej instytucji małżeństwa z perspektywy dwóch porządków prawnych: polskiego – ze szczególnym uwzględnieniem prawa cywilnego, a także prawa kanonicznego. Zgromadziła tym samym wielu specjalistów w obu dziedzinach, pochodzących z ośrodków akademickich z całej Polski, jak również doktorantów i studentów.

Konferencję otworzył o godzinie 9:45 JM prof. dr hab. Janusz Piechocki, Prorektor ds. studenckich, który wyraził radość z przybycia dużej liczby uczestników, a także życzył owocnych dyskusji naukowych. Następnie głos zabierali Prodziekan prof. dr hab. Piotr Krajewski, a także Pełnomocnik ds. Kół Naukowych dr Olga Łachacz, którzy przywitani gości w imieniu społeczności Wydziału Prawa i Administracji. Przedstawiciele poszczególnych Kół Naukowych, które odpowiadały za organizację konferencji zaprezentowali zebranym zarys swojej działalności statutowej.

Obrady naukowe zainauguowała o godzinie 10:15 sesja plenarna, w czasie której jako pierwszy swój referat zatytułowany *Promocja małżeństwa i rodziny w dokumentach synodów biskupów z 2014 i 2015 roku* przedstawił ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Szytchmiller. Kolejnym eksperckim wystąpieniem było przedłożenie prof. dra hab. Jerzego Krzynówka: *W poszukiwaniu opty-*

* mgr Grzegorz Ćwikliński – doktorant w Katedrze Prawa Kanonicznego i Filozofii Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; e-mail: grzegorz.cwiklinski@uwm.edu.pl

malnego małżeńskiego ustroju majątkowego. Następnie referat: *Małżeństwo w postępowaniu mediacyjnym* wygłosiła prof. dr hab. Helena Pietrzak. Sesję planarną zakończyło wystąpienie dr hab. Elżbiety Żywuckiej-Kozłowskiej: *Małżeństwo i rodzina w tradycji i prawie wietnamskim*. Tej części konferencji przewodniczył prof. dr hab. Piotr Krajewski.

Po zakończeniu obrad plenarnych o godzinie 11:40 rozpoczęły się prace w panelach, które trwały do godziny 14:00. Pierwszy z nich, którego obradami kierowały dr Monika Giżyńska i dr Dobrochna Ossowska-Salamonowicz, składał się z jedenastu wystąpień. Dr Michał Pietkiewicz zaprezentował referat: *Międzynarodowe instrumenty ochrony praw rodziny*. Dr Rafał Mizerski mówił: *O obecnym stanie orzecznictwa strasburskiego w przedmiocie związków jednopłciowych i jego konsekwencjach dla porządku krajowego*. Dr Michał Mariański wygłosił referat: *Prawo polskie a francuska koncepcja cywilnej umowy solidarnościowej (pacte civil de solidarité) jako – alternatywna dla małżeństwa – forma legalizacji związku dwojga osób*. Mgr Patrycja Bona przedstawiła referat: *Związki partnerskie w orzecznictwie sądów europejskich*, mgr Piotr Aszkiewicz: *Analiza wybranych skutków prawnych zawierania małżeństw polsko-cudzoziemskich*, mgr Agata Opalska wespół z mgr Adrianną Szczechowicz: *Małżeństwo z muzułmaninem – aspekty prawne*, a mgr Paulina Konarska: *Od wielkiej rodziny do małżeństwa z rozsądku – małżeństwo i rodzina w kulturze chińskiej*. Następnie wysłuchano wystąpień studentów. Andrzej Dzikowski wygłosił referat: *Rozważania nad istotą tak zwanego małżeństwa pośmiertnego zawartego na podstawie art. 171 Kodeksu cywilnego francuskiego*, Magdalena Latacz: *Związki partnerskie – postulaty de lege ferenda w świetle doświadczenia austriackiego*, Ewelina Lewandowska: „*Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny...*” – *konstytucyjny model małżeństwa*, natomiast Barbara Krzyżewska poruszyła temat: *Prawo dostępu do dokumentacji medycznej przez małżonka*. Prace w panelu zakończono dyskusją.

Obradom drugiego z paneli przewodniczyli ks. prof. dr hab. Mieczysław Różański i dr Justyna Krzywkowska. Tematyka wystąpień koncentrowała się głównie wokół kanonicznego prawa małżeńskiego. Wysłuchano następujących przedłożeń: ks. prof. dr hab. Mieczysław Różański: *Przeszkoda wieku w prawie kanonicznym. Analiza historyczno-prawna*, dr Seweryn Świacznycy: *Matrimonium in facie Ecclesiae?*, ks. dr Lesław Krzyżak: *Przeszkoda węzła małżeńskiego w prawie kanonicznym*, dr Justyna Krzywkowska: *Wyrok w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa*, mgr Rafał Kornat: *Małżeństwo sformalizowana struktura prawna*, mgr lic. Monika Krzywkowska: *Istotne przymioty małżeństwa kanonicznego*, ks. mgr lic. Marek Paszkowski: *Kanoniczna zdolność do zawarcia małżeństwa gwarancją udanego związku?*, mgr Grzegorz Ćwikliński: *(Nie)skuteczność przygotowania do małżeństwa w Kościele*, mgr lic. Małgorzata Oroń: *Wzajemna odpowiedzialność małżonków za trwałość i rozwój małżeństwa wg KRO i ustawodawstwa Kościoła łacińskiego*, mgr lic. Magdalena Tuszyńska: *Małżeństwa mieszane w prawie kanonicznym*, Dominik

Kwitliński: *Małżeństwo – sakrament czy umowa prawna?*, Małgorzata Radkowska: *„Przedpole małżeństwa” – ewolucja roli zaręczyn w prawie kanonicznym*, Natalia Rudzińska: *Dyspensowanie od przeszkód małżeńskich w prawie kanonicznym*, Julita Przeradzka: *Zadania instytucji separacji w prawie kanonicznym i świeckim*, Adam Zieliński: *Reforma papieża Franciszka. Nowe zasady uznawania nieważności małżeństw kościelnych*. Część z referatów została przedstawiona w zastępstwie autorów, którzy z różnych przyczyn nie mogli osobiście wziąć udziału w obradach. Wystąpienia prelegentów podsumowano w czasie krótkiej dyskusji.

Trzecim z paneli kierowali ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztychmiller oraz dr Magdalena Rzewuska. Prelegenci w sposób szczególny pochyliли się nad zagadnieniem małżeństwa w optyce ustawodawstwa polskiego. Wysłuchano następujących wystąpień: dr Krystyna Ziółkowska: *Status prawny małżonków niepełnosprawnych na rynku pracy*, dr Jarosław Szczechowicz: *Przesłanki rozvodu – poczucie bezpieczeństwa dziecka*, Martyna Pilarczyk oraz mgr Hubert Pilarczyk: *Sakramentalne „tak” i jego konsekwencje – prawa i obowiązki małżonków w świetle doktryny prawa polskiego i kanonicznego*, Piotr Polak: *Charakter prawny oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński*, Mateusz Tubisz: *Zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika w świetle prawa kanonicznego i polskiego*, mgr Marta Woźniak: *Zawieranie małżeństw przez osoby dotknięte chorobą psychiczną lub niedorozwojem umysłowym*, Kornelia Zmudzińska oraz mgr Anna Wojtczak: *Prawno-społeczna analiza wieku dopuszczalnego zawarcia małżeństwa*, Katarzyna Jarnutowska: *Nazwiska małżonków. Zagadnienia praktyczne*, mgr Magdalena Debita: *In vitro a naprotechnologia – metody leczenia bezdzietności w małżeństwie*, mgr Mateusz Fąfara: *Prawa i obowiązki małżonków katolickich w zakresie wychowania patriotycznego dziecka*. W czasie dyskusji szczególną uwagę zwrócił referat poświęcony leczeniu bezdzietności. Uczestnicy obrad wspólnie zajęli stanowisko, że nazywanie techniki *in vitro* metodą leczenia niepłodności jest niewłaściwe, ponieważ doprowadzenie do poczęcia dziecka pozaustrojowo nie skutkuje późniejszą płodnością kobiety poddanej takiemu zabiegowi.

Czwarty z paneli stanowił kontynuację rozważań nad ujęciem małżeństwa w prawie polskim. Obradom przewodniczyli prof. dr hab. Jerzy Krzynówek oraz dr Ewa Lewandowska. Zaprezentowano następujące referaty: dr Michał Hejbudzki: *Skutki prawne zawarcia umowy z następcą w zakresie stosunków majątkowych małżeńskich*, dr Ewa Lewandowska oraz mgr Paweł Lewandowski: *Małżeństwo jako kontrakt terminowy - uwagi de lege ferenda*, dr Jerzy Akińcza: *Roszczenie o zmianę nazwiska małżonka rozwiedzionego w ujęciu ochrony dóbr osobistych. Potrzeba zmian normatywnych*, Adam Rzetecki: *Liberalizacja podejścia do względnych zakazów małżeńskich – czy na pewno słuszny kierunek?*, mgr Anna Kledyńska: *Mediacja – instrument ratowania małżeństwa*, Marta Młot: *Problemy wynikające ze zmiany płci osoby pozostającej w związku małżeńskim*, Emilia Rosiak: *Problemy z definicją i statusem oso-*

bistym konkubentów w prawie polskim, Iwona Sutkowska: *Oddalenie powództwa o rozwód*, Przemysław Klimek: *Problematyka dopuszczalności zawierania małżeństw przez osoby ubezwłasnowolnione*, mgr Jagoda Zabągło: *Odwołanie darowizny – skutki dla majątków osobistych i majątku wspólnego małżonków*, Marta Sadowska: *Obowiązek alimentacyjny między byłymi małżonkami, czy nadal potrzebny?*, mgr Agnieszka Wojcieszak: *Wpływ ustawy o leczeniu niepłodności na przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w zakresie ustalenia pochodzenia dziecka od męża matki poddającej się zabiegom medycznie wspomaganej prokreacji. Postulaty de lege lata i de lege ferenda*, Małgorzata Kazulak oraz Zofia Goetz: *Sytuacja prawna małoletnich rodziców w Polsce. Postulaty de lege ferenda*, Joanna Kubacka oraz Magdalena Dobrowska: *Władza rodzicielska po rozwodzie, czyli co nieco o „planie wychowawczym”*. W czasie dyskusji szczególną uwagę uczestników zwrócił postulat przedstawiony przez dr. Jerzego Akińczę. Wskazywał on, że ustawodawca polski nie przewiduje uprawnienia dla rozwiedzionych małżonków, aby mogli wystąpić z roszczeniem o zmianę nazwiska swojego byłego męża lub żony, jeśli przyjęli to nazwisko po ślubie, a pozostawanie przy nim mogłoby narazić dobra osobiste byłego małżonka, dla którego jest to nazwisko rodowe. Ponadto podkreślano słuszność stanowiska zaprezentowanego przez państwa Ewę i Pawła Lewandowskich, którzy zwrócili uwagę, że małżeństwo z racji swojej istoty nie może przybierać formy kontraktu terminowego. Dyskusję ubogaciły liczne uwagi do postulowanych zmian zarówno w prawie obowiązującym, jak i *de lege ferenda*.

Dr Robert Dziembowski oraz dr Wojciech Kasprzak przewodniczyli obradom piątego z paneli. Tematyka wystąpień została w głównej mierze ukierunkowana na aspekty prawnokarne stosunków małżeńskich i rodzinnych. Wysłuchano następujących przedłożeń: dr Janusz Orłowski oraz mgr Ola Nieczepa: *Alimenty na rzecz dzieci. Wybrane zagadnienia prawnofinansowe*, mgr Małwińska Treder: *Współmałżonek jako dłużnik*, dr Krystyna Szczechowicz: *Uzależniony współmałżonek – aspekty prawnokarne*, dr Joanna Grabowska oraz Adam Kaczmarczyk: *Przestępstwo bigamii w obowiązującym kodeksie karnym*, mgr Elwira Natalia Kałędek: *Ingerencja prawa karnego w stosunki małżeńskie*, mgr Adrianna Tymieniecka: *Zgwałcenie w małżeństwie – analiza prawnokarne i kryminologiczna*, Aneta Klimowicz: *Prawnokarne aspekty zachowań seksualnych małżonków*, Kacper Milkowski: *Porwanie w celu zawarcia małżeństwa*, lic. Milena Powirska: *Przestępstwo nielegalnego organizowania adopcji w polskim ustawodawstwie*, Katarzyna Jędrzejczyk: *Niepłacenie alimentów jako forma przemocy ekonomicznej wobec dzieci*, Karolina Rzeczkowska: *Przemoc domowa stosowana przez żony wobec mężów*, Przemysław Grzeško: *Procedura Niebieskie Karty – teoria a praktyka*, Anna Kępiśta: *Zadania prokuratora w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej*. Prace panelu zakończyła krótka dyskusja połączona z zadawaniem pytań przez zgromadzoną publiczność.

Obok wielu wygłoszonych referatów, uczestnicy konferencji mogli również zapoznać się z przygotowanymi posterami naukowymi. Studentki Martyna Mazalewska i Emilia Lisek przedstawiły cztery zagadnienia: *Przesłanki formalne zawarcia małżeństwa w prawie polskim*, *Prawo małżonka do korzystania z mieszkania współmałżonka*, *Rozwód i jego skutki prawne*, a także: *Zawarcie małżeństwa cywilnego poza lokalem USC*. Joanna Jędrak przygotowała pracę na temat: *Przyczyny stwierdzenia nieważności małżeństwa*, a Karolina Wyzlic poświęciła swój poster zagadnieniu: *Dokumenty Stolicy Apostolskiej na temat małżeństwa i rodziny (1983-2016)*.

Po zakończeniu obrad w pięciu panelach uczestnicy zgromadzili się o godzinie 14:10 na wspólnym podsumowaniu wystąpień prelegentów oraz owoców dyskusji. Każdy z przewodniczących obrad po krótko omówił tematykę wygłoszonych referatów, a także zasygnalizował najciekawsze ze zgłaszanych postulatów. Podsumowując konferencję, ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztymiler zwrócił uwagę na potrzebę nieustannego pochylania się nad zagadnieniem małżeństwa i rodziny w perspektywie interdyscyplinarnej. Znaczenie postulowania istotnych zmian do prawa, które warunkuje funkcjonowanie małżonków w Polsce, podkreślał prof. dr hab. Jerzy Krzynówek. Dziękując za liczne uczestnictwo prelegentów i słuchaczy, wyraził nadzieję, że wkrótce będzie możliwe kontynuowanie naukowej refleksji o małżeństwie na kolejnych konferencjach. Szczegółowe omówienie prezentowanych zagadnień będzie można znaleźć w przygotowywanej przez Organizatorów monografii oraz na łamach Kortowskiego Przeglądu Prawniczego.

„Studia Elckie” 18 (2016), nr 2

KS. KRZYSZTOF SMYKOWSKI*

Sprawozdanie z VI Ogólnopolskiego Sympozjum Religioznawczego pt. „Zwierzęta w systemach religijnych”. Warszawa, 18 marca 2016 r.

W społeczeństwie współczesnym wzrasta zainteresowanie tematyką zwierząt. Ludzie interesują się nie tylko ich anatomią czy fizjologią, lecz także podejmują refleksję nad ich statusem ontologicznym czy wręcz próbują sformu-

* ks. dr Krzysztof Smykowski – asystent Katedry Bioetyki Teologicznej w Instytucie Teologii Moralnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; e-mail: ksmkowski@kul.pl